

חוק ההתיישנות, תשי"ח-1958*

פרק ראשון: עיקרי ההתיישנות

1. בחוק זה – הגדרות
"בית משפט" – כל רשות שיפוטית או בורר, ולמעט בית דין דתי;
"תובענה" – הליך אזרחי לפני בית משפט;
"מקרקעין" – קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע חיבור קבע וכל זכות או טובת הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה.
2. תביעה לקיום זכות כל שהיא נתונה להתיישנות, ואם הוגשה תובענה על תביעה שהתיישנה וטען הנתבע טענת התיישנות, לא יזדקק בית המשפט לתובענה, אך אין בהתיישנות בלבד כדי לבטל את הזכות גופה. סענת התיישנות
3. אין נזקקים לטענת התיישנות אם לא טען הנתבע טענה זו בהודמנות הראשונה לאחר הגשת התובענה. הזמן לטענת התיישנות
4. בתובענה על תביעה שלא התיישנה או שהתיישנה אך לא נטענה נגדה טענת התיישנות, לא תישמע טענת התיישנות נגד קיזוז באותה תובענה ולא נגד תביעה שכנגד, כשהיא והתביעה שבאותה תובענה נושאן אחד או כשהן נובעות מאותן נסיבות. תביעה שכנגד וקיזוז

פרק שני: תקופת התיישנות

5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות) היא – הזמן להתיישנות
- (1) בשאינו מקרקעין – שבע שנים;
(2) במקרקעין – חמש עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין)¹ – עשרים וחמש שנה.
6. תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה. תחילת ההתיישנות
7. היתה עילת התובענה תרמית או אונאה מצד הנתבע, תחילת תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעה לתובע התרמית או האונאה. תרמית ואונאה
8. נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאלף בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תחילת תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה. התיישנות שלא מדעת
9. הודה הנתבע, בכתב או בפני בית משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות ובין לאחריה, בקיום זכות התובע, תחילת תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; ומעשה שיש בו משום ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לענין סעיף זה. הודאה בקיום זכות
- בסעיף זה, "הודאה" – למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות.

* נתקבל בכנסת ביום ו' בניסן תשי"ח (27 במרס 1958); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בהי"ח 312, תשי"ז, עמ' 280.
¹ חוקי א"י, כרך ב', פרק פ', עמ' 829.

פרק שלישי : הישוב תקופת ההתיישנות

10. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה עשרה שנה. קטינות
11. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היה התובע חולה נפש ולא היה עליו אפוטרופוס; היה עליו אפוטרופוס, לא יבוא במנין הזמן שבו טרם נודעו לאפוטרופוס העובדות המהוות את עילת התובענה. מחלת נפש
12. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היה התובע אפוטרופוס של הנתבע או נתון לאפוטרופוסתו. יחסי אפוטרופוסות
13. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היו בעלי הדין נשואים זה לזה; בנישואין שהוכרוזו כדין בטלים מעיקרא או שהופקעו כדין, יראו את בעלי הדין לענין סעיף זה, כאילו היו נשואים זה לזה עד יום ההכרזה או עד יום ההפקעה. נישואין
14. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו נמצא אחד מבעלי הדין בשטח מדינה, שמחמת התנאים שהיה נתון בהם שם או מחמת היחסים שהיו שוררים בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל לא יכול היה, הוא או בעל דינו, לקיים את הכירור המשפטי. שהות מחוץ לישראל
- כסעיף זה –
- “שטח מדינה” – לרבות כל ארץ חסות וכל שטח התפוס למעשה בידי מדינה;
- “בעל דין” – לגבי נכס המוקנה לאפוטרופוס על נכסי נפקדים, לאפוטרופוס על נכסי גרמנים או לממונה על רכוש האויב – מי שהיה בעל הנכס האמור ערב ההקנייה.
15. הוגשה תובענה לפני בית משפט, לרבות בית דין דתי, והתובענה נדחתה כאופן שלא נבצר מן התובע להגיש תובענה חדשה בשל אותה עילה, לא יבוא במנין תקופת ההתיישנות הזמן שבין הגשת התובענה ובין דחייתה. תובענה שנדחתה
16. נתעכב מנין תקופת ההתיישנות כאמור בסעיפים 10 ו-12 עד 15, לא תסתיים התקופה לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו חדל העיכוב; נתעכב מנין התקופה כאמור בסעיף 11 – לא תסתיים לפני שעברו לפחות שנתיים מן היום שבו חדל העיכוב. תקופת ההתיישנות לאחר עיכוב
17. נבצר מן התובע בשנה האחרונה של תקופת ההתיישנות להגיש את התובענה מפני שנסגר בית המשפט המוסמך לדון בה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה שנה מן היום שבו חזר ונפתח בית המשפט. סגירת בית משפט
18. לענין חישוב תקופת ההתיישנות אין נפקא מינה אם הזכות נתבעת על ידי הזכאי המקורי או על ידי חליפו או אם הזכות נתבעת נגד החייב המקורי או נגד חליפו, ובלבד שאם נסבה הזכות בדרך ירושה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו נסבה הזכות. חסימת הזכות אינה משפיעה

פרק רביעי : הוראות שונות

19. רשאים בעלי הדין להסכים, בחוזה נפרד בכתב, על תקופת התיישנות ארוכה מן הקבועה בחוק זה, ובתביעה שענינה אינו מקרקעין – גם על תקופת התיישנות קצרה מן הקבועה בחוק זה, ובלבד שלא תקצר משהה חדשים. תקופת התיישנות מיסכמת
20. נושה שיש לו על חובו ערבון, משכנתה, משכון או שעבוד כיוצא באלה, אין בהתיישנות כדי לפגוע בזכותו ליפרע מן השעבוד. חזרת ליפרע משעבוד

21. פסק דין בתובענה שעברו עליו עשרים וחמש שנה בלי שהזכאי לפיו עשה פעולה כל שהיא כדי לבצעו, רשאי החייב לטעון טענת התיישנות; ואולם פסק דין בתובענה שלפי תכנו אינו טעון ביצוע אינו נתון להתיישנות.
22. בסעיפים 20 ו-78 לחוק הקרקעות העותמני תבוא במקום התקופה הקבועה בהם תקופת חמש עשרה שנה, ואולם לגבי אדם שהחל בהחזקת מקרקעין לאחר יום כ"ד באדר א' תש"ג (1 במרס 1943), לא יבואו במנין חישוב התקופה חמש שנים המתחילות מיום תחילת חוק זה; ובמקום הטעמים החוקיים לעיכוב תקופת ההתיישנות האמורים בסעיף 20 לחוק האמור, יחולו הוראות חוק זה לחישוב תקופת ההתיישנות.
23. בפקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) —
 (1) הסעיפים 52 ו-53 — בטלים;
 (2) בסעיף 55, במקום איזכור סעיף 1663 של המג'לה, יבוא איזכור חוק זה.
24. בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944 2 —
 (1) סעיפים 68, 68ב, 68ג, 68ד, ו-71א — בטלים;
 (2) בסעיף 68א, ברישה, במקום המלים "לענין תקופת ההתיישנות" יבואו המלים "לענין תקופת ההתיישנות בתובענה על נזיקין אזרחיים", ובכל מקום באותו סעיף במקום המלה "תביעה" תבוא המלה "תובענה".
25. בפקודת השטרות³, בסעיף 96, בסעיף קטן (א), במקום המלים "חמש שנים", יבואו המלים "שבע שנים" ובמקום המלים "שנה אחת" תבוא המלה "שנתיים".
26. בטלים —
 (1) סעיפים 1660, 1662 עד 1672 ו-1674 למג'לה;
 (2) סעיפים 276 עד 282 לחוק הסחר הימי העותמני מיום 20 באוגוסט 1863;
 (3) סעיפים 65 ו-68 לחוק המסחרי העותמני משנת 1850;
 (4) סעיפים 143 ו-147 לחוק הזמני על ההוצאה לפועל העותמני מיום 11 במאי 1914;
 (5) סעיף 10 לחוק זכות יוצרים, 1911⁴;
 (6) פקודת ההתיישנות (אויבים ושבווי מלחמה), 1946⁵;
 (7) סעיף 12 (ב) לפקודת מסילות הברזל הממשלתיות 1936⁶;
 (8) סעיף 11 לחוק בנק הדואר, תשי"א—1951⁷.
27. אין חוק זה בא לפגוע בתקופת התיישנות הקבועה לענין פלוני בדין אחר, אלא אם נאמר כך במפורש בחוק זה; ואין חוק זה בא לפגוע בכל סמכות, לפי כל דין, לדחות תובענה או לסרב למתן סעד מחמת שיהוי.
28. הוראות חוק זה יחולו גם על המדינה.

תיקון חוק
הקרקעות
העותמני

תיקון פקודת
הקרקעות (סידור
זכות הקנין)

תיקון פקודת
הנזיקין האזרחיים

תיקון פקודת
השטרות

ביטולים

דינים שמורים

דין המדינה

2 ע"ר 1944, תוס' 1 מס' 1380, עמ' 93; ס"ח 206, תשט"ז, עמ' 78.
 3 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש מס' 2, עמ' 12.
 4 חוקי א"י, כרך ב', עמ' 2633; ס"ח 118, תשי"ג, עמ' 38.
 5 ע"ר 1946, תוס' 1 מס' 1517, עמ' 176.
 6 ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 593, עמ' 169.
 7 ס"ח 79, תשי"א, עמ' 219.

29. (א) תביעה שנתיישנה לפני תחילתו של חוק זה וענינה אינו מקרקעין, לא יחולו עליה ההוראות של חוק זה הקובעות תקופות ההתיישנות; אך תובענה על תביעה שנתיישנה כאמור שהיתה תלויה ועומדת ערב תחילתו של חוק זה – רשאי בית המשפט להחיל עליה כל הוראות חוק זה אף שענינה אינו מקרקעין.

(ב) תביעה שענינה מקרקעין יחולו עליה כל הוראות חוק זה אף אם לפני תחילת חוק זה נתיישנה התביעה או בסתיימה התקופה שהיתה קבועה בסעיפים 20 ו-78 לחוק הקרקעות העותמני.

(ג) תביעה שלא נתיישנה לפני תחילתו של חוק זה יחולו עליה כל הוראות חוק זה.

(ד) בכל המקרים האמורים בסעיף זה לא תקצר תקופת ההתיישנות מכפי שהיתה נתונה לפני תחילת חוק זה.

30. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובכלל זה תקנות לשם הקניית תוקף להוראות בדבר חישובן וארכן של תקופות ההתיישנות שנקבעו בהסכם בין ישראל ומדינה זרה, או באמנה בינלאומית שישראל צד לה, אף אם ההוראות באותו הסכם או באותה אמנה סוטות מהוראות חוק זה.

פנחס רוזן
שר המשפטים

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק אכסון תיירים (פטור ממס הכנסה) (הוראת שעה), תשי"ח-1958*

1. המשכיר חדר מרוהט בדירה שהוא גר בה, באמצעות החברה הממשלתית לתיירות, לכל תקופה שהיא שבין ט' באדר תשי"ח (1 במרס 1958) ובין י"ז בחשוון תשי"ט (31 באוקטור-בר 1958) – ואין השכרת חדרים חלק מעסקו, יהיה פטור ממס הכנסה על הכנסתו מהשכרה כאמור.

לוי אשכול
שר האוצר

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום ו' בניסן תשי"ח (27 במרס 1958); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 341, תשי"ח, עמ' 184.